

Jan Tjalma: 'Zes weken droogstand is lang genoeg'

De situatie die ontstond, maakte dat Tjalma uiteindelijk 'flink aan het terugbetalen kwam', zoals hij zelf beschrijft. Het zoeken naar oplossingen resulteerde het afgelopen voorjaar in ieder geval in een aangepast rantsoen met meer energie en structuur. Iedere ochtend kregen de koeien een mengsel van 12 kg kuilgras, 3 kg bierbostel en 1 kg maïsmeel aan het voerhek. In de middag haalde de veehouder vers gras voor de koeien. Als aanvulling hierop kregen de koeien gemiddeld 4 kg krachtvoer in de melkput. Hierdoor nam de conditie van de dieren langzamerhand weer toe.

Invloed slechte lactatiestart

Vanwege de moeilijke lactatiestart in het voorgaande jaar besloot Tjalma tot verdeling van de droge koeien over twee koppels. De periode van droogstand blijft gelijk. 'Zes weken rust, langer is echt niet nodig. Dat is voldoende onderzocht.'

De eerste drie weken van de droogstand lopen de koeien bij de drachtige pinken waarmee ze het rantsoen van 70 procent kuilgras en 30 procent beheersgras delen. Tijdens het tweede deel van de droogstand voert Tjalma het rantsoen van de productieve koeien aangevuld met HyproPower. Dit product stimuleert de werking van de lever en brengt extra energie in het rantsoen. 'De fouragehandelaar had ons hier al eerder op gewezen, toen vonden we de kosten veel te hoog: 30 euro voor 25 kilo product. Maar ja, iedere koe die je moet behandelen kost ook geld.' Van het energiemiddel krijgen de koeien de laatste drie weken honderd gram per dag.

Hoe hoog Tjalma's kosten voor de stofwisselingsziekten waren, blijft onduidelijk. 'Een standaardbedrag aan bijvoorbeeld slepende melkziekte hangen kan gewoon niet. De slechte lactatiestart heeft invloed op de gehele productie, maar hoeveel invloed? Bij ons daalde het rollend jaargemiddelde vorig jaar met 500 liter.'

De productie ligt op het moment weer boven het oude niveau blijkt als Jan Tjalma de MPR-cijfers opzoekt. Op papier wijst hij de 8143 kg melk met 4,27 % vet en 3,35 % eiwit aan die 107 koeien gemiddeld produceerden.

Een verbetering van de resultaten vraagt niet alleen om een investering in geld, maar ook in tijd, door de droogstaande dieren in twee groepen te huisvesten. Een onwenselijke ontwikkeling, omdat de gebroeders arbeidsgemak voorop hebben staan, zeker gezien de vrijwel volledige baan buitenshuis van Durk Tjalma. 'Uit noodzaak hebben we nu de droge koeien tijdelijk weer in één groep lopen. En waarschijnlijk gaan we daar in de toekomst opnieuw naartoe. Misschien moeten we dan de eerste drie dagen de koeien apart zetten om ze te laten opdrogen. Als het koppel wat betreft conditie maar uniform is, dan kunnen ze daarna ook makkelijk de rest van de droogstand op het ruwvoerrantsoen van de melkkoeien. Maar zo uniform is onze veestapel nu nog niet.'

Christel van Raay

Een rantsoen van weidegras en krachtvoer bleek te sober voor de melkkoeien van Jan en Durk Tjalma. Te weinig conditie leidde tot problemen aan het begin van de lactatie. Een rantsoen met meer energie en structuur bracht de melkveestapel weer terug op de productie van ruim 8000 kg melk.

Een aangepast rantsoen voor het melkvee, de droge koeien in twee groepen en extra mineralen voor de laatstgenoemde dieren. Op het bedrijf van Jan (34) en Durk (25) Tjalma uit Parrega zijn afgelopen winter behoorlijke rantsoenwijzigingen doorgevoerd om stofwisselingsziekten het hoofd te kunnen bieden. Een groot deel van de koeien kreeg na het afkalven te maken met slepende melkziekte of pensverzuring. Daarnaast nam het aantal koeien dat aan de nageboorte bleef staan toe. Jan Tjalma is kort en eerlijk over de aanleiding van de problemen. 'Vanaf het voorjaar van 2004 kregen de melkkoeien een te sober rantsoen. In de melkstal kregen ze een goedkope brok en aan het voerhek alleen vers gras. In de winterperiode ontstonden daarvoor de problemen. De koeien kleedden zich te veel uit.'

Tjalma's veestapel overwint stofwisselingsziekten

Voldoende energie

Vruchtbaar managen

Geert De Vis: 'Automatisch alert reageren op witvuilers'

De stijging van het aantal witvuilers zorgde voor meer waakzaamheid bij Geert De Vis uit het Oost-Vlaamse Meldert. De aandacht voor de vruchtbaarheid steeg, met een goede beheersing van de tussenkalftijd als gevolg. 'Witvuilen is heel vaak afhankelijk van de kalving.'

Het beheersen van de vruchtbaarheid noemt Geert De Vis uit Meldert, een deelgemeente van Aalst, een van de belangrijkste aandachtspunten. Ondanks een aantal problemen met witvuilers in het verleden resulteerde zijn consequente aanpak in een tussenkalftijd van 389 dagen voor het afgelopen jaar. De 35-koppige roodbonte veestapel leverde in 339 lactatiedagen 9379 kg melk met 4,49 % vet en 3,53 % eiwit. 'Het is raar maar waar: het grootste probleemjaar was net het beste jaar voor de vruchtbaarheid. Toen hadden we de kortste tussenkalftijd', stelt De Vis nuchter vast. De verklaring is volgens hem erg logisch: 'Pas als vruchtbaarheid echt een groot probleem wordt, merk je snel dat er iets aan de hand is. In een bepaalde periode zag ik meerdere keren een witvuiler onder de koeien, dan ga je automatisch alert reageren. Koeien die problemen hebben, daar ga je altijd beter op letten.'

Relatie met andere ziekten

De aanpak van het witvuilen gebeurde op verschillende fronten. Onder meer de relatie met eventuele andere ziekten zoals het BVD-virus verdiende onderzoek. Dat leverde geen resultaat. 'Er werd wel een besmetting met het BHV-4-virus vastgesteld', vervolgt Geert De Vis snel. Het herpesvirus BHV-4 kan mede aan de basis liggen van witvuilen. 'Het oude vaccin tegen IBR is inmiddels van de markt, maar het werkte ook daartegen. Met de huidige merkervaccins is dat minder het geval.' Twee jaar vaccinatie met het oude verzwakte IBR-vaccin leverde geen opvallende verbetering. 'Het aantal witvuilers is toen wel wat verminderd, maar het effect was niet duidelijk zichtbaar. Helemaal zonder problemen kan natuurlijk nooit.' Preventief let Geert De Vis op de droogstand van de koeien. De hoogdrachtige groep krijgt behalve stro en maïskuil nog een kleine hoeveelheid voordroogkuil en droogstandsmineralen. Bij het afkalfproces neemt De Vis geen opvallende maatregelen. De koeien en vaarzen kalven gewoon in de droogstandgroep in de ligboxenstal. 'Meestal werk ik toch met een kalfmachine (geboortekrik, red.), waarbij het kalf onmiddellijk na de geboorte in een soort bak wordt opgevangen. De kalveren gaan meteen weg van de koe.'

De melkveehouder is overtuigd van de relatie van witvuilen met andere problemen. 'Al of niet witvuilen is vaak afhanke-

lijk van de kalving. Koeien die aan de nageboorte blijven staan of waarvan bijvoorbeeld de kling gescheurd is tijdens het geboorteprocess zijn vaak de risicodieren.'

Tochtig spuiten

Om het afkalven zo vlot mogelijk te laten gebeuren let Geert De Vis goed op het afkalfgemak van de stieren. 'Bij de pinken kies ik voor een gemiddeld afkalfverloop. Extreem licht of opvallend zwaar fokkende stieren probeer ik wat te vermijden.' Ook witblauwkruisingen behoren tot de mogelijkheden, zowel bij de koeien als de pinken. De Oost-Vlaamse veehouder verwijst naar de recente omschakeling van witrood naar roodbonte Holsteins op zijn bedrijf. 'Over het algemeen leveren witblauwe kruisingsstieren hier lichtere kalfjes dan de gewone roodbontstieren.' Het traject van behandeling is divers. 'Meestal laat ik gewoon de KI-dierenarts even voelen of het een goed moment is om een dier bronstig te spuiten. Dat lijkt me het beste middel om witvuilers te behandelen, het is nog effectiever dan de baarmoeder spoelen met een of ander antibioticum.' Om tocht op te wekken past het bedrijf een behandeling met Dinolytic toe. 'Dat levert nog een extra samentrekking van de baarmoeder.' Al na twee maanden start De Vis met insemineren. 'Als je maar snel genoeg handelt, dan zijn vruchtbaarheidsproblemen vaak snel op te lossen.'

Annelies Debergh

Geert De Vis: 'Als problemen groter zijn, let je beter op'

